tos čia buvo įmūrytos išardžius kitą pastatą, t. y. jos buvo antrinio panaudojimo.

Tyrimų metu fiksuotų pjūvių stratigrafinė analizė parodė, kad intensyviausia ūkinė veikla aptariamoje teritorijoje atspindi XVI a. antrosios – XVII a. pirmosios pusės laikotarpį. Tai sietina su šalia esančiu Vilniaus keliu, kuris nuo XVI a. pradžios sujungė Žaliąjį tiltą su Vilniaus miesto vartais. Didesnė dalis radinių sietini būtent su šiuo laikotarpiu. Aptikta tam laikotarpiui būdinga masinė keramika: puodai, dubenys, kokliai, lėkštės, keptuvės, taupyklės, gertuvės, ąsočiai ir pan. Pagal šių radinių koncentraciją galima daryti išvadą, kad tuo metu intensyvesnė ūkinė veikla vyko šalia Vilniaus gatvės statomuose pastatuose bei šalia jų. Toliau nuo Vilniaus g., sklypų gilumoje šio laikotarpio kultūrinis sluoksnis smarkiai persimaišęs su vėlesniais (ypač XIX a.). Be to, jis ne toks ryškus. Tai leistų manyti, kad sklypų gilumoje esanti žemė buvo paliekama daržams arba sodams. Besiformuojančių sklypų pakraščiuose buvo kasamos ūkinės duobės. Viena tokia aptikta plote 3. Ji datuotina XVI a. antraja puse.

Iš įdomesnių ir retesnių radinių paminėtini XV a. datuotini virtuviniai puodai su žymėmis ant dugnų. Iš viso rasti keturi tokie puodų dugneliai. Du puodus pavyko visiškai arba dalinai restauruoti. Pagal įspaudą dugne galima daryti išvadą, kad šiuos puodus žiedė tas pats puodžius.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN THE UNDERGROUND PARKING LOT (GEDIMINO AVENUE) IN VILNIUS

In 2002 in the place where the underground parking lot was projected, in the Gedimino avenue, and in the territory of the Municipality Square, the area of 787 m^2 was explored. During the explorations fragments of buildings dated to the 15th–19th centuries and pottery dated to the same period were detected.

BIRŽŲ SENOJO MIESTO VIETOS, PIRTIES G. NR. 3, TYRINĖJIMAI

Roma SONGAILAITĖ

2002 m. rugsėjo mėn. Biržų senojo miesto vietoje (A 518), Pirties g. Nr. 3, buvo vykdomi žemės kasimo darbai, siekiant prijungti gyvenamąjį namą prie miesto buitinių nuotėkų kanalizacijos, t. y. prie esamo 3 kanalizacijos šulinio, kuris yra prie gyvenamo namo Žemaitės g. Nr. 14. Per šiuos du sklypus buvo kasama apie 38 m ilgio, 0,5 m pločio ir 2 m gylio trasa bei du 1x1 m šuliniai. Bendras plotas – apie 21 m^2.

1994 m. Žemaitės gatve vedant miesto dujotiekį, buvo vykdomi archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Iki 2002 m. šiuose sklypuose archeologiniai tyrimai nebuvo atlikti, todėl nebuvo žinomas kultūrinio sluoksnio storis. XVII a. pradžios T. Makovskio graviūroje pažymėta palei Apaščios upę ėjusi miesto gynybinė siena, o minėti sklypai patenka į senojo miesto teritoriją. Numatomos trasos vietoje buvo iškasti 3 1x1 m šurfai.

2002 m. rugsėjo mėn. vykdant archeologinius žvalgomuosius tyrimus Biržų senojo miesto vietoje (A 518), sklypuose Žemaitės g. Nr. 14 ir Pirties g. Nr. 3 nustatyta:

1. Šie sklypai XVII a. buvo šalia miesto gynybinės sienos, kuri pažymėta T. Makovskio Biržų miesto plane. Kadangi iki šiol gynybinės sienos fragmentų šioje miesto vietoje, t. y. prie Apaščios upės, nerasta, tik teoriškai galima teigti, kad ši teritorija buvo ne už gynybinės sienos.

2. Sklypų paviršiai nevienodi: prie šulinėlio Žemaitės g. Nr. 14 – H_{abs} 53,20 m, prie Pirties g. Nr. 3 šulinėlio – H_{abs} 54,74 m. Link Apaščios upės žemėjantis reljefas sukeltas užvežant žemes, statant pokaryje namus palei Žemaitės g. V pusę.

3. Per Žemaitės g. Nr. 14 sklypą kastoje trasoje, 0,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus rasta 0,3 m storio kultūrinio sluoksnio fragmentų. Daugiausia rasta pilkos ir rusvos spalvos žaliai glazūruotos žiestos buitinės keramikos šukių, datuojamų XVII–XVIII a.

4. Prie Pirties g. Nr. 3 ūkinio pastato, kanalizacijos trasoje rasta buvusi šiukšlių duobė su XIX a. pabaigos – XX a. keramikos šukėmis.

5. Prie gyvenamojo namo Pirties g. Nr. 3 vientiso kultūrinio sluoksnio ar senojo užstatymo fragmentų nerasta.

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu aptikti radiniai perduoti BKMS.

BIRŽAI OLD TOWN,
PIRTIES STREET 3

In 2002 BKMS carried out the archeological explorations in Biržai, in the territory of Žemaitės street and Pirties street. In the territory of Žemaitės street 14, the cultural layer of 0.3 m thick was found where household pottery dated to the 17th–18th centuries was detected.

ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI MERKINĖS SENAMIESTYJE

Jonas STANKUS

Varėnos savivaldybės nutarimu 2002 m. Merkinėje (Varėnos r.) buvo vykdoma V. Sladkevičiaus g. (buv. Liepų g.) (87 pav.) rekonstrukcija. Ši gatvė ir aikštė ties pagrindiniais Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios šventoriaus vartais buvo grindžiama lauko akmenimis.

Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia, turinti vėlyvosios gotikos ir baroko bruožų, pastatyta 1615 m. (*Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*, V., 1981, t. 7, p. 415; *Bažnyčia Lietuvoje*, V., 1987, p. 212). 1648 m. karalius Vladislovas IV bažnyčią atnaujino, o 1884 m. bažnyčios klebonas kun. Šlepavičius ją dar kartą suremontavo: stogą apdengė stiegėmis (čerpėmis), šventorių aptvėrė akmenine tvora.

Kasant tranšėjas minėtos tvoros pamatams, dalis kapų buvo suardyta. Kapų turinys – žmonių griaučiai – pilti išorinėje šventoriaus tvoros pusėje iki 2–2,5 m atstumu nuo jos. Šis pavienių žmonių kaulų ir permaišytos žemės sluoksnis siekė 120–165 cm storį. Žmonių kaulų gausu ne tik išorinėje šventoriaus pusėje, bet ir jo teritorijoje (V. Urbanavičius, Merkinės bažnyčios rytinės dalies pamatų tyrimai 1998 m., *LIIR*, f. 1, b. 3069, p. 5), kur anksčiau buvo laidojami mirusieji.

Dalis kapų galėjo būti suardyti ir vykdant šios bažnyčios priestato ir stogo dangos